

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік	30 кор
на шість місяців	10 кор
на чверть року	5 кор
на місяць	1/70 кор

За границею.

на цілий рік	16 рублів
на шість місяців	або 36 франків
на чверть року	8 рублів
на місяць	або 18 франків

Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милої віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунжини), Експедиційна місцевість в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по шні 20 с. від стрічки, а в «Надсланим» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 31 с. від стрічки.

Заміри правительства в справі виборчої реформи.

(X) З усіх вістей, які появляють ся в днівникарстві, можна впевнитися, що правительство тепер пильно заходить ся коло виготовлення начерку виборчої реформи для державної ради. Як уже перед першою сесією парламентарної заповів міністер-президент, почне він переговори з представниками парламентарних стороництв після лат. нового року. Окрім того тепер приїжджають до Відня намісники ріжних країв, щоби міністри-президенти представити «окремніші відносини» своїх країв і предложити йому свої внесеня, над котрими він застановить ся. Нема найменшого сумніву, що правительство рішучо думає внести предлогу про виборчу реформу і буде намагати ся перевести її ухваленє в державній раді. Понука до того мала вийти від самої Корони, а міністер-президент виказав лише, що серед даних обставин можлива реформа тільки в напрямі загального і рівного права виборчого.

Цікаві вісти подає на основі мнених інформацій з правительственних кругів віденський днівник Z. it.

Справа засидженя заповідває правительству найбільше клопотів. Християнські соціяли (сторонництво д-ра Люегера) домагають ся найменше пять літ, з інших сторін знов вимагають вельми короткого речинця. Щоби погодити ці суперечности, думає правительство предложити дворічне засидженє, але для приналежних до місця має бути зроблена виїмка. Хто по довній неприсутности

верне до рідного місця, той може вже по шести місяцях виконувати виборче право.

Виборче право має бути загальне, а кожний повнолітний, що користує ся політичними правами а не служить у війську, має мати виборче право. Що до рівности подають предлогу, щоби о стілько ввести плюральне право, що ґрунтові і заробкові податники повинні в супротивности до інших горожан мати подвійне право виборче. Одначе ся предлога вийшла від противників загального і рівного права виборчого і не находить послуху в правительстві. Вибори мають бути всюди прями по думці правительства, однак одно сторонництво (неперечно польске коло — Ред. Русл.) домагає ся, щоби всюди там, де виборче право до сойму задержує посередні вибори, то самопоширено і для державної ради.

З иншої знов сторони замечено, що наколи вже має ся зважати на краєві ординації виборчі, се мало би відносити ся лише до національних курий, а притім мало би ся розважити над тим, чи не належало би в новій ординації виборчій умістити постанову, що там, де краєва ординація приписує національні курии, як н. пр. в Моравії, мало би се обовязувати також і при виборах до державної ради. Виходилоб отже, що деякі округи виборчі вибиралоб по одному послови з обидвох національних таборів.

Поділ виборчих округів має бути так переведений, що кожний округ має обнимати до 50.000 населеня. Одначе правительство бажає також видатність податкову так узгляднити, що більша сила податкова має вирівнувати ся з мен-

шим числом населеня, а де знов менша є сила податкова, там має бути більше число населеня.

Посли вимагають знов, щоби також зважати на можливий приріст населеня. По містах і по селах населенє не зростає рівномірно. Деякі знов околиці розвивають ся бистро задля промислових условин, инші знов менше.

Різнять ся також погляди, чи міські і сельські округи мають бути окремо виділені, однак можна припускати, що правительство в тій справі не поставить певної засади. Що до поділу виборчих округів будуть міродатними головно культурні і національні відносини, але буде також впливати на те податкова сила (инші півурядові відзиви вказували на те, що міродатним буде також історичне становище народу, а се відносилоб ся головно до Німців, Чехів і Поляків, щоби їм приспорити більше число мандатів. — Ред. Русл.). Всі ті обставини мають однак бути узгляднені при задержаню головної засади, скілько можна осяжної одноцілости виборчих округів. Не будуть отже округи виборчі ділити ся після незмінної схеми, але по зможі все буде індивідуалізувати ся. Будуть отже чисто міські, чисто аграрні і чисто промислові округи виборчі, але також і мішані. Тим способом хоче правительство вирівнати ріжні суперечности.

Число мандатів думало спершу удержати правительство в теперішній висоті 425. Але дотеперішні розсліди виказали, що в декотрих краях треба би зменшити число дотеперішних мандатів. Отже щоби не викликати задлятого огірчення, бажає правительство збільшити число послів

Стефан Білинський.

Тактика польської державної адміністрації зглядом Русинів до виступу Богдана Хмельницького.

(Дальше).

Страшний то девіз вицплюване племінної ненависти та щож, коли піддержувалиего чільні люди, от хочби Ш. Зіморевич в своїй історії міста Львова прийшов до такого заключеня: — Як через упадок і капітуляцію Картагіня підійс ся Рим до нечуваної слави, так і ми, Поляки, не можемо бути так довго безпечні, як довго Русини остануть Русинами.

На підставі такої ceterum senso... розогнювали ненависну племінну борбу, підмагаючи схізматикив, хоч з другої сторони не вагались перед самим Римом представляти унітв, як таких, що клонять ся до схізми і подавати проєкти на усунєнє сего зла. Що правда — були між Поляками і умірковані люди, що з обурєнєм осуджували таке поступованє, та горетка їх була зерном пісковим в морю. То, про що до тевер говорили такі найсвітліші одиниці як Фрич Моджевський, Остророг, Старовольський, тепер почало робити ся загальною думкою шляхти, бодай тої її частини, що ще не була цілком зіпсована. Знані і характерні під тим зглядом суть слова значного мужа в Польщі з руского роду походячого Гербурта Фелікса Добромільського.

На вид кривд і гнету рускої народности в Польщі здригнулось видко руске серце в его груди, коли так досадно вказавна нелогічність польської політики: „Czegoż oni chcą po tym zaepym narodzie i jaką radą i miarą? Tego ja żadnym sposobem zrozumieć nie mogę, żeby Rusi nie było na Rusi. To jest rzecz niepodobna i takie podobieństwo jest, jakby chcieli, żeby tu morze było kolo Sambara, a Bieszczad kolo Gdańska¹⁾». Є також свідочтва, що і серед латинського духовенства були люди, котрі бачили і горячим словом виказували кривди простого люду, самоволі та розпусту шляхти. Та все те нічо не помагало. Руский народ, в собі самим дуже слабій і знидлій елемент, полишений всякої свободи і власности, відтручений від школи і просвітв, прикутий до ярма, не знаходив вже способу до виходу, лиш зивав Бога на судно. Тьма і неволя, гнет і пониженє отсе средства, що піддержували его релігійне і моральне житє. Серед таких обставин не могло перейти релігійне і національне освідомленє кризь его ество, не могло всякнути в само ядро найнизших верств, не могло взбудити ясного жару, бо народ святий Руси був в неволи і плакав на руїнах своєї вітчизни, згадуючи на її славу минувшину, на її князів і волю.

В розпуці і горю ще раз зважив ся заложити протест по смерті Жигмонта III, коли то дня 29. цвітня 1632. р. предложив на генеральнім соймі таку жалобу: „Всему свѣту вѣдомо, въ яком былъ положеню славный старий рус-

кій народъ передъ недавними лѣтами, а нынѣ оны, подобно иногда возлюбленному Богомъ народу израильскому съ плачемъ надъ нуждою своею вопієтъ: „Се мы днесь уничиженны паче всѣхъ живущихъ на земли, не имати князя, ни вожда, ни пророка, ни жертвъ имиже могли бы умилоставити благосерднаго Бога, но въ сердцѣ сокрушенномъ и смиренномъ да будемъ пріятны предъ тобою Господи“. Такъ въ сімъ нащастя времени и нашому рускому народу подобнымъ образомъ черезъ много лѣтъ гонивому, що иное въ слезахъ сказати о собѣ остается? Но яка тому причина? Що терзаєть утробы наши? То, що права наши нарушеня, и вольность подонтана, св. храмы, издавна сооруженни, запустѣли, — знаменити наши особы выгнанны изъ правительства за тоє только, що они Русины; не дозволяють жити въ столечномъ городѣ, и никто не защищаетъ насъ отъ сихъ и симъ подобныхъ безчисленныхъ бѣдъ и укоризнъ. Свѣдками на тоє суть провинциі сея (руской) земли, съ горкими прошенями и воплями на полневы соймы. — Дошло сіє и до вашей уже вѣдомости но не принесло намъ отрады ходатайство азъ насъ великихъ особъ, которыхъ тутъ споминати не потребно. Досить будетъ упомянути о одномъ ходатѣѣ, Владыславѣ шведскомъ королѣ, польскомъ нынѣшномъ королевичѣ, который въ семъ году былъ между нами посредникомъ и посылалъ отъ имени своего знатныхъ людей въ польській сенатъ съ прошеніємъ, абы прежняя вольность намъ была повернена

до 440, а іменно має бути збільшене число послів в Горішній Австрії, в Чехах і в Галичині. Відень дістане 25 мандатів.

Так само інші головні міста відповідно числу населення і промислового значінню мають дістати більше число мандатів: Прага 8, Берно 4—5, Лінц 3, Градец 4 (Львів також 4).

Кожда громада має бути місцем виборчим, щоби упростити вибір. Вибір можна лише особисто виконувати, не через повновласть. Правительство задержує засаду укладання виборчих лист.

Зиски і втрати мандатів будуть у різних стороництв ріжні. Німці, котрі доси мають з вірноконституційною власністю 207 мандатів, задержать 200, але з тих припадає на соціал-демократів 30. Християнські соціяли і клерикали дістануть около 70 мандатів, так що для інших горожанських стороництв лишиться ся около 100 мандатів.

Молодочехам заберуть часть мандатів радикали, аграрники і соціялісти. Польска шляхта буде приневолена глядіти місця головно в сільських округах, отже також не мати ме певних виглядів і понесе втрати. У полудневих Славян здобудуть більше число мандатів консерватисти, менше ліберали.

Перед відкриттям нової сесії державної ради буде правительство порозумівати ся в справі виборчої реформи із стороництвами, а також з намісниками і краєвими маршалками.

Предлога буде імовірно скорше внесена, як бар. Гавч заповів, а іменно вже в перших днях сесії, отже з кінцем січня, так що перше читанє відбуло ся вже в лютім. Колиб правительству повело ся дійти до порозуміння із стороництвами, то наради в комісії потривалиб 8 тижнів, так що друге читанє відбуло ся в маю.

Дотепер є запевнена лише звичайна більшість для предлоги. Більшість двох третин зможе правительство осягнути по порозумінню із стороництвами, отже доля виборчої предлоги є непевна. Колиб упала предлога, упалоб також «виборче міністерство» Гавча, а після політичної льогіки перейшла би керма на стороництва противні реформі виборчій. Одначе позаяк ті стороництва боялиб ся обняти в таким случаю керму, то можна з того вносити, що предлога перейде.

ровно як і свободний в'їздъ въ столицю. Но посланіи долго просячи повернули съ нѣчимъ. Наконецъ и саміа обыватели духовніи и мірскіи именовъ народа многократно жаловали ся о томъ, що жіючи въ волномъ королевствѣ, ни въ чемъ не имѣють вольности... Вамъ оставсея вникнути и судити о состоянію нашемъ. Не досить, що знаменитый народъ рускій доведенъ до такой великой бѣды и такъ тяжкого утѣсненія, будучи, Богъ знаетъ, зачогонимъ, лишили насъ еще и безцѣннаго сокровища, золотой свободы... Отворѣтъ двери милосердія толкущимъ намъ дайте просящимъ давнюю вольность... (Литописецъ Малой Руси). Та не був вже то час на наріканя, плачі і скарги в державі, якої положене далось би хіба змаловами словами св. письма: „Земля же бѣ невидима и неустроена: и тма верху бездны:“ Страшний той стан, тая надія на Бога, той хаос, та пільма, прогалина і слези — наріканя взрушили боже милосерде і Бог сказав: „да будетъ свѣтъ: и бысть свѣтъ“, бо ото народ зілявся в рускою граничною мідцією, виступаючою в Европі під назвою козацтва і в найбільшій огірченю підняв ся провадити політично-національну боротьбу. На чолі сеї боротьби станув покривдженый на майні і чести сотник чигиринський, Богдан Зеновій Хмельницький.

(Конецъ буде).

Біла книга.

З короткої телеграфічної згадки, яку ми подали були після італійської агенції Гаваса про зміст „Білої книги“, тяжко виробити собі понятє про сей історичний збір документів до розділу Церкви від держави у Франції. І овшім ся звістка затемнила радше справу, бо єї кінцевий уступ, що „Ватикан боронить ся протів закиду побороювання Франції“ натякає, немов то справді напеска столиця має причину до такого оправданя. Тимчасом на 300 сторонах „Білої книги“, яка носить заголовок „Розділ Церкви і держави у Франції“ нігде нема згадки про якісь агресивні затї, а натомість зведені документи говорять самі про себе, з якою безглядністю і нахальністю поступало правительство в систематичнім випираню католицької Церкви з французских суспільних заведенє.

„Біла книга“ поділена на дві части; в першій містить ся ехпозе, в другій 47 документів. Ціль виданя книги містить ся в слідуючих словах передмови: «Політики, які за кожду ціну бажали розділу Церкви і держави, не перестали повторяти в своїх бесідах і письмах, в парламенті і на вні, що закон став немичучою річю супротив становиска, завятого Церквою. Се ясне, який они мають інтерес в розсіваню таких вістей. Франція не бажала розділу; розділ, особливо коли прийме в практиці характер переслідування, потягне за собою наслідки не менше поважні для Франції, як для Церкви. Тож звідси і виходить пожиток зваленя відвічальности на св. Столицю перед лицем публичної опінії. Не буде так тяжко вказати в свѣтлі документів і актів, на кого спадає властиво ся відвічальність. І се є предметом теперішньої праці». Три перші розділи начеркують в основних чертах антирелігійну політику послідних французских кабинетів. Дальші займають ся обжалованиями протів св. Столиці. Додаток обговорить протекторат Франції над католиками на Сході і Далекім Сході. Ся публікація ані не відповідає на личні обиди, ані не хоче обиджати нікого, а найменше націю, яку св. Столиця уважає за всіди найстаршою дочкою Церкви. Розходить ся тільки о поясненє „публичній опінії“, спеціальню у Франції, о запобіженє, щоби історичну правду в події такої ваги не спаченє.

Три перші розділи носять заголовки: I. „Політика сепаратизму“, де виводить ся, що она не була ніколи кличем Церкви, а противню французске правительство голосило єї і агітувало за нею явню II. „Знесенє неавторизованих, релігійних конгрегацій“ і III. „Знесенє монаших шкіл і шкільних чинів“. В сих двох розділах виказує книга, як мимо приклонности до згоди і уступчивости до послідних границь св. Столиці, французске правительство посувало свою нетерпимість супротив Церкви, аж поза границі закона і доброї віри. В тій цілі ломаво приреченя і зобовязаня, дані попередниками, а Комб не вагав ся навіть внести закон, який закаує абсолютно навчати цілій класі горожан тільки тому, що они є монахами. «Можна би сказати — кінчить книга дочичні виводи — що інагүруючи сю довгу серию чимраз більше непрязних средств протів Церкви, хотіли приготувити почву не тільки під цілковитий розділ Церкви і держави а надто намагано ся відобрати Франції знамя християнства, яке покрило єї хвалою в минулих віках».

Мимо сего в радикальних часописях кричали — виводить дальше книга — що се Церков вчинила розділ необхідним, а п. Комб громадив обжалованя. Отже відпертем тих закидів займає ся дальших шість розділів «Білої книги», опираючись у веім на автентичних документах. В додатку уміщено розвідку на тему протекторату Франції над католиками на Сході і на Далекім Сході. Французске правительство стануло на становиску, що сей протекторат залежить від міжнародних трактатів і що св. Столиця не має при тім жадного голосу. Біла книга доказує натомість, що сам факт посіданя людей, яких має ся охороняти, отже місіонарів всаких народностей, тубольців християн і християнських осель, залежить виключно від волі Ватикану відповідно до того, які вказівки видасть св. Столиця в сій квестії для своїх вірних і місіонарів. Однак зі та новиска міжнародного права сей уступ «Білої

книги» є слабший, бо фактично евентуальний заказ Ватикану, щоби не піддавати ся охороні Франції, мусів би айти ся з позитивною вказівкою, кому дальший протекторат має прислугувати.

А се річ не легка супротив міжнародної констеляції. Так отже протекторат Франції над католиками істнувати ме і дальше титулом історичного привілею.

Політичний огляд.

В Будапешті при Новім році явили ся, як звичайно, делегати стороництв у презесів клубів з новорічними желаями. Президент міністрів бар. Феєрвари, відповідаючи на желаня членів кабінету і стоїх стороницків, заявив, що мусів послухати візваня цїсаря в виду сего, що коаліція не хотіла утворити правительства зі свого лона, щоби не наступив застій в полагодженю найважнійших справ держави. Феєрвари висказав надію, що взаїмна любов між цїсарем а угорским народом уможливить корисне полагодженє ситуації — Гр. Андраси відповідаючи на желаня своїх стороницків, сказав, що мирове полагодженє пересаленя, яке було би почесним для угорского народа, не зменшить зовсім поваги цїсаря. — Кошут висловив ся, що небавом ціла Угорщина найде ся в таборі стороницків персональної унії. На будуччину можна надїяти ся тільки дальшої борби, бо проби компромісу не довели до нічого і не створили підстав мира.

З Мадриду доносять про поворот короля Альфонса з єго подорожи по Европі. Рівночасно президент міністрів, Вега де Арміо, подав ся до димісії з причини ріжниць поглядів з міністром заграничних справ.

Російский бюджет на р. 1906 обкросний на всі боки, а особливо на военні видатки, які Росія супротив внутрішнього заколоту мусіла „відложити на пізнійше“. Звичайні доходи преліміновані на 2 мільярди рублів, а видатки тільки о 8 мільонів менше, чим в попереднім році. На поправу жолду воєнків преліміновано квоту 19 мільонів, на побільшенє поліції вставлено 21 мільонів. Будову нових военних кораблів відрочено. На военні кораблі, замовлені вже, вставлено до бюджету замість 60 мільонів тільки 38 мільонів рублів. На покритє коштів военних вставлено замість 600 тільки 400 мільонів рублів, які мають покритись за помочию нової емісії.

Прибалтійскій край творять три провінції: Курляндія, Лівляндія і Естляндія. Всі тоті три провінції лежать межі Балтійским морем, Фінским заливом і тою залізницею, що іде з Вильна через Дінабург до Петербурга. Курляндія займає 27.275 квадратних кілометрів простору і має 683.000 жителів. Найбільші міста тут: Мітава, столиця Курляндії, з 30.000 жителів, а відтак портові міста Лібава і Віндава. На північний захід від Мітави єсть місто Тукум, згадуване так часто підчас теперішньої революції. На північ від Курляндії є Лівляндія, займаюча 47.000 кв. кілометрів з 1.289.788 жителів. Столиця Лівляндії то місто Рига над Ригайским заливом при устю ріки Діви з 300.000 жителів, а замітнійше місто тут то Юрєв або давнійший Дорпат. На півночі від Лівляндії єсть трета провінція Естляндія, займаюча 20.248 квадр. кілометрів з 405.000 жителів, а столиця сеї провінції то місто Ревель над Фінским заливом з 53.000 жителів.

Лотиські то не Славяни, хоч належать до того великого індо-європейского племені, що і Славяни. Они споріднені з Литовцями і жиють в цілій Курляндії та в полудневій Лівляндії, а число їх виносить трохи більше як 800.000 душ. Часть їх живе також у вітебській губернії і дятого всіх Лотисів числять на яких 900.000 душ. Наконець Естонці жиють в північній Лівляндії, в Естляндії та на островах в Ризьским заливі; они належать до того самого племені, що Фіни і Мадари. Їх тільки як і Лотисів і они жиють так само як і єї по селах, а ще більше по хуторах, розкинених далеко від себе по краю. Мови лотиска і естоньска так зовсім ріжні від

себе, що Лотиші і Естонці з всім себе не розуміють.

У всіх тих трох провінціях живуть три зо всім ріжні від себе народи, а то: Німці, котрих всіх разом є ледви 300.000, але они грали тут доси, головно в Курляндії, найбільшу ролю. Німці тут то по найбільшій часті лиш самі властители більших посілостей, барони і графи та вся їх двірська служба, а відтак ще й лютеранські пастори, бо три чверти всіх жителів тих трох провінцій ісповідують протестантську, лютеранську віру. Тутешні Німці, шляхта і пастори, то люди чужі, зайди, котрі ще в 12. століттю зачали були заводити тут свої колонії. В давних часах панував тут німецький орден і жителі ісповідували тоді католицьку віру, але в часах реформації упало панованє ордена і католицизм а жителі перейшли по найбільшій часті на лютеранську віру.

Росиян в сих провінціях найменше, бо всего ледви лиш 1 процент. То суть майже виключно лиш самі урядники і люди війської. Найбільшу ролю грали тут здавен давна Німці, котрі уважали ся панами всієї землі і закріпили первісний, коренний тут нарід. Коли сі краї по довгих війнах з Шведами і Поляками прийшли під панованє Росії, стала курляндска шляхта найважнійшою підпорою російского правительства, а поодинокі люди з неї уміли виробити собі вплив навіть на цілу державу, так що ще й тепер в російській адміністрації і у війську майже на всіх вищих становищах стрічає ся так багато німецьких імен, як н. пр. Фелькерзам, Гріппенберг, Кляйгельс і багато інших. В самих же провінціях вся управа спочивала лиш в руках тої німецької шляхти. — Сих кілька даних поясняє нам причини елементарного повстаня Лотишів і оголошенє ними «самостійної лотишскої республіки».

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні року просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядчо о вирівнанє залеглостий та о приєднуванє нам нових передплатників.

НОВИНКИ.

— **Календар** В середу: руско-кат.: Юліанн; римокат.: Геновефи. — В четвер: руско-кат.: Анастасій; римокат.: Тита

— **Народні віча** в справі виборчої реформи відбудуть ся: в Бучачі в четвер 11. січня в готелі Ебера; в Ходорові дня 4. с. м. о 2. год. на підсїно дому Йосля Криля; в Желехові великім, камінецького повіта, 5. с. м. о 1. год. на дяківці; в Синькові, заліщицького повіта, 5. січня о 11. год.; в Яворові дня 16. с. м.; в Добромилі 12. с. м. о 11. год. перед полуднем; в Рівні рускій коло Льова 14. с. м.; в городецькім повіті: в Дубровиці 9, в Яенисках 14, в Долинях 13, в Угерцях незабитівських і в Миялятині 20, в Лозині 21, а в Путятичах і в Добрянках 22. с. м.

— **У відповідь на нашу статю** *Extrema se tangunt?* — «Діло» відповідає, що ні, що оно не думає про жадну консолідацію, а хоче «getrennt marschi-ten, vereint schlagen». Та при тім промовчує «Діло» назначене на посередників наміреного москвофілами порозуміня д-ра Короля і д-ра Олесницького, а натомість послугує ся лизькою інсинуацією, підсуваючи нам намір викликаня партійних спорів, які мали би вийти на користь наших національних противників. Що се за політика орудувати такою грубою і підлою брехнею, якої ганьба може спасти тільки на єї авторів — не розуміємо! Ми зазначаємо тут тільки повисшу заяву «Діла», що про консолідацію з москвофілами і бесіди не може бути.

— **Одичіє.** З нагоди заг. зборів «Народного Дому» у Львові відіграли бурсаки сего інститута ідиотичну штуку, видану «обществом Качковського» н. з. «Самостійная Україна». В штуці зображені сторонники українофильского руху паничами, дурнями та ідиотами, яких «твердо-русскі» викидають за двері. Вистава штуки зробила таке мерзке вражінє, що навіть «Галічанін» назвав сей крок неумістним. Чи «Народний Дім» оснований на те грошем руского народа, щоб з єго бурси виходили нікчемні яничари, що глузують і розпинають свою рідну землю? Не знаємо, чи се заслуга «совіта Народного Дому», чи безпосередного настоятеля бурси отця Пилипа? Впрочім се річ байдужна, хтоб штуки не аранжував, то за єї виставу мусить бути відвічал-

ним «совіт Народного Дому». Підносимо сей факт, щоб відповідно напаятувати одичіє сих огців «твердо» Руси, у яких так затупіли всякі почуваня національної свідомости, що на ліпший концепт їх не стати. Ся наша замітка нехай буде протестом против деморалізованя рускої молодіжи в мурах бурси «Народ. Дому».

— **Нові українські часописи.** За кілька днів, як знаємо ся, появить ся дальше чело гумористично сатиричного півмісячника «Зеркало», якого видавництво перервано перед кільканайцяти літами. — В Петербурзі пічне з новим роком виходити політично літературно-науковий місячник н. з. «Вільна Україна», орган українського пролетаріату.

— **Віче в Водниках.** Дня 31. грудня м. р. відбули ся в Водниках, бобрецкого повіта, заходами місцевого пароха о. Зацерковного довірочні збори в парохіяльній домі, позаяк «задля недостачі відповідного льокалю» не дозволив староста Гродзїцький на публичне віче. Мимо того явилоти на зборах 653 учасників так місцевих як і велике число замісцевих, бо з десяти «тихих» доколичних сіл прибуло по кількадесяти представителів а зі Звенигорода та Коцурова по кількатор селян. Справу виборчої реформи обговорив всесторонно п. Мих. Зацерковний. Другий референт п. Адам Миколаевич представив ярки красками просвітно-політичне положенє Русинів, а занявши в друге голос виложив в повній жару безлії історію борби за волю народів за кордоном. По рефератах слїдувала оживлена дискусія. На зборах ухвалено 8 резолюцій, поставлених пп. Зацерковним, Миколаевичом, Мохом зі Звенигорода і Орлевичом з Романова. Крім того вислано до Цесаря, бар. Гавча і «Arbeiter Zeitung» слїдуючу телеграму: «Довірочні збори, скликані в Водниках, бобр. повіта, дня 31. грудня 1905 р. визнають правительство, щоб в новім проєкті виборчим не важилось обкромувати прав цілого руского народа в користь зміжки польських верховодів, — бо в народі кипить і всякі наслідки за спровокованє і знехтованє прав нашого народа свадуть на голову необачного правительства».

— **В Золочеві** основано відділ тов-а «Сільський Господар», а перші заг. збори сего відділу відбули ся дня 2-ї грудня. До відділу тов-а вибрані: Ігнатій Барчинський, властитель фільварку «Гавличівна» в Золочеві, Николай Леткий, властитель реальности в Золочеві, Михайло Балтарович, властитель реальности і радник суду в Золочеві, о. Николай Малий, руско-кат. парох в Ясенивцях і п. Данило Безвалко, господар в Городилові, дальше яко заступники відділових: Василь Чорнодольський, господар в Золочеві і Андрій Стембай, господар в Городилові. Головою відділу вибрано радя. Михайла Балтаровича а єго заступником п. Ігнатія Барчинського. Членів до тепер приступило 35, переважно господарів з окружних найблизших сіл.

— **Чи устроювати балі?** На сям питанєм застановляє ся фейлетоніст N. Reform-и і доходить до висновку, що Поляки не повинні гуляти на балах тоді, коли в Королівстві кров невинних лєє ся, а другі з голоду пухнуть. Автор по черзі переходить всі аргументи за і проти балів і кепкує собі на адресу польської «Ліги помочи промислової» котра з огляду на мнимальний уядок кравчого промислу заявила ся за балами. Але автор доказує, що матерій на балеві строї спроваджені в цілости з заграниці, а навіть пьвіти на китиці огородники спроваджують з Рівієри. Втратили би отже трохи кравці, але і они відбили би собі ту втрату, бо замість балевих строїв роблено би весняні, на котрі ні один муж не пожалував би для жінки видатку, если не потребував сиравляти їй балевого строю. Автор виступає загалом проти балів в сих мясницях, бо балі на добродійні цілі приносять мінімальний зиск.

Між Русинами проявив ся також рух проти устроюваня вечерниць з танцями і балів в надходящих мясницях. Недавно «Акад. Громада» оголосила, що з огляду на невідомі відносини на Україні не буде сего року устроювати балю. У відгомін на сю заяву відозвав ся голос п-ни О. Ж., котра пише в «Діл» в поклику до товаришок: «Надходять мясниці, може котра з Вас думає вже про строї, мріє про вечерниці! Киньте геть такі думки, а беріть ся за агітацію, за роботу по селах. Нам не пора тепер думати про такі марниці, як забава, розривка; хвиля надто важна, щоби про власну приємність думати. Тож до праці, до бою всі жінки, та дівчата! Сегорічні мясниці повинні у нас на всій Руси-Україні перейти тихо, незаметно; ні одно товариство не повинно устроювати вечеринь. Ідім за приміром «Академічної Громади», що вже заздалегідь постановила сего року не устроювати ніяких вечерниць, а то по тій причині, що за кордоном лєєє кров наших братів, а може й сестер! Всю нашу увагу звернім на скріпленє нашого народного духа. Майже в кождому селі є інтелігентна жінка, як не учителька, то жена, або донька сьвященника; до Вас отже, що стоїте найблизше народу, звертаює отсе з покликом: гуртуйте коло себе наших менших братів, освідомляйте їх, склякуйте віча! Потрібний рефе-

рент все найдеть ся, тож нема ніякого труду скликати віче, та запросити когось, щоби реферував про виборчу реформу». Вкінці п. О. Ж. звиває всіх Русинів, аби замість висиланя поштою сьвяточних желань складали лєнти на народні ціля.

— **Другий примірник** ради повітової а la Товмач найшов ся в Снятині, якої презесом є пос. Мойса. Повітова рада в Снятині ухвалила отєї резолюції на засіданю дня 29. м. м.: Зваживши що загалне, рівне, тайне голосованє може бути метою вільнодумних змагань в суспільностях, в котрих богацтво і добробит «розлиті» рівномірно на всі верстви і де просвіта стала ся участію загалу і всіх одиниць; зваживши, що в нашім краю добробит і просвіта загалом низькі, так нерівно поділені і над піднесенем обох в мирі ще многі, довгі літа належить з запалом працювати; снятинська повітова рада ухвалює: Повітова рада заявляє ся за можливо найдальшим розширенєм виборчої ординації до державної ради в цілі приушченя широких верств суспільности до участя в публичнім житю. Повітова рада супроти низького у нас стану добробиту і просвіти і супроти так нерівного розділеня тих обидвох чинників, які оживляють поодинокі одиниці, уважає введєне в нашім краю загалне, рівного голосованя за передчасне (?) полученє з многими небезпеченствами (?) для спокійного розвитку обох народностей, які заселяють сей край». Ту резолюцію вислано бар. Гавчови, мін. Пентакови і польскому колу.

Всячина.

— **Міліони з димом.** Звіт австрійского міністерства скарбу подає, що тютюновий монопол прїєє в 1904. р. скарбови 227,584,831 К., в чім є 154 міліони чистого зиску, се є о 6 міл. більше чим в 1903. році. Уживанє тютюну в «бруссках» упало о 4,000 метричних сотнарів, з чого видно, що люльки курить що раз менше людей. Натомість консуція цигар і папіросів незвичайно зросла. Найбільше викурено «шпортів», бо 1,891,000,000 штук. Папіросів «драма» продано 1,276,000,000. З цигар курено найбільше «вірджівія». Як зміняє ся з часом уживанє ріжних виробів тютюну, показує отсе порівнанє: В 1875. р. припадало річно на одну голову пересічно: 49 цигар, 2 папіроси, 114в грамів тютюну, 113 грамів табаки. По 30 літах в 1904. р. припадало на одну голову: 45 цигар, 140 папіросів, 943 грамів тютюну і 46 грамів табаки. Інакше: в 1875. р. припадало на одного чоловіка пересічно 562 К з тютюну річно, а в 1904. року 831 К.

— **Всіх бесід на сьвітї** є до 1000, з чого на Европу припадає 53 бесіди. Найбільше народа на сьвітї говорять хінською мовою, бо аж 380 міліонів, відтак англійскою 95 міл., німецькою 68 м., російскою 56 м., далі по черзі йде між иншими мова французска 50 м., япанська, іспанська, італійска, руска 30 міл., турецька, португальска, польска 20 міл., мадярска, румунська, чєска 8 і пів міл., сербска, шведска, грецка, болгарска, даньска 2 і пів м., словінська і багато бесід инших, дїєбних племен.

— **Вовчий апетит.** В місті Монтріль, в Канаді живе робітник Петро Дальбек, котрий що до апетиту є хіба перший на сьвітї. Той чоловік зїдає до 20 минут кону яєць і випиває на день 175 склянок пива. Коли не має часу обирати яєць, їсть їх із шкаралувою. Одної ночі зїв Дальбек сім тарелів гороху, всім омлетів з шинкою і шість біфштіків, до того кілька бохонців хліба. Питанє, звідки звичайний робітник має фонди, аби так «відживляти ся».

— **Конкурс на три посаги** по 570 К з фундації Сімяновских оповіщує відділ красвий з речинцем до 28. лютого 1906. р. О ті посаги можуть старати ся бідні дочки жителів всіх галицьких міст і місточок з виїмком Льова і Кракова, що покінчили 17. а не переступили 24. року житя, католицького віроісповданя, без ріжниць обряду. Першенство мають сироти по вітци і матери.

Телеграми

з дня 1 січня 1906.

Відень Архієп. Кароль Франц Йосиф, син архієп. Оттона, совгаючи ся вчєра упав і зломав ногу. Лікарі запевнили, що стан здоровля молодого архієпєвзя не є зо всім грізний і зломана нога зростє ся.

Київ. В місточку Городищу коло Києва і в околици вибухли протижидівські розрухи.

Берлін. В Одесі кинено в понеділок дві бомби коло комісаріату поліції. Одна з них убила 4 особи а кільканайцять осіб покалічила, а від другої згинув поліційний урядник, а три офіцери понесли рани.

Берлін. Генерал-поручник Мольтке іменований шефом генерального штабу.

Надіслане.

Ортопедичне заведенє
Доцента д-ра Габришевського
тепер площа Марийська 10.

ЗНАМЕНИТИЙ МІД ДЕСЕРОВИЙ

кураційний по 6 К, „раритас“ медоборів по 6 К 60 сот. за 5 клгр. франко. Мід в плястрах 1 клг. 2 К. Від руского замовлення даю 20 сот. на будову театру.

Кореневич, емер. учитель, Іванчани
177(1-?) пошта в місци.

Colosseum

в пасажі Германів
при ул. Соняшній у Львові.
від 1. до 15. січня 1906.

Нова сензаційна програма.

Щоденно о 8. год. вечер представлено. В неділі і свята 2 представлення о 4. год. попол. і о 8. год. вечером, Що п'ятниці High-Life представлено. Білети вчасніше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. З купленим білетом на фстелі, льожі і ряди крісла можна їхати даром на представлене омнібусами Кольосею, які ждуть коло Віденської Каварні.

Кашель!

Хто на него терпить, най уживає випробованих усмиряючих і смачних
Kaiser's Brust-Caramellen

1740 нотар. потверджених свідочств стверджує певний успіх при кашлю, хрипці, катарі і флегмі.

Пачка 20 і 40 сотиків. Правдні лише з маркою охоронною „Три сосни“. Склади: у Львові: С. Гай, аптека; Зигм. Рукер, аптека; Петро Миколай і Ска, дрогуерія; Якоб Байзер, аптека; О. Ф. Віккер і Сні; Кароль Палевский, аптека; Ів. Шенелес; М. Лазовский аптека; Адольф Ашкенази, аптека під зол. слоном; І. Шенс-Боратинский, аптека; Антон Ербар; Едмунд Курпер, дрогуерія; Лев Каліер, аптека в Бродах; Ноахим Фрідман, ант. в Миколаєві; Зигм. Ротенберг, аптека в Олесью; Герм. Енгелдер в Перемишлянах; Мартин Собель в Стрию; Д. Ройгер ант. в Збаражіві; Моріц Біблінг, ант. в Станиславові; Стан. Бурса в Косові; Юлія Новицкий, ант. в Печеніжині; Е. Шенцель, ант. в Коломиї; Адольф Дуретер, ант. в Бережанах; Зигм. Лі дес, аптека в Вишнівчнику; Золотислав Наглік окр. ант. в Бережанах; В. Вальк, дрогуерія в Станиславові; І. В. Ліск. дрог. в Ярославі; Е. Геллер в Надвірні; С. В. Лангштер в Самборі; Др. Юл. Франко, ант. в Тернополі; Вільг. Ландесберг, ант. в Бродах; Здислав Завалкевич в Камінці; Г. М. Фішер ант. в Станиславові; Аптека під Білим Орлом В. Філіпка в Н. Санчи; Лавр. Цімерман маг. фарм. в Підволочисках; Ігн. Гешелес, ант. в Городну; Ст. Фалішевский, ант. в Балягороді.

Л. Лопатинського
ПАРАЦЯ

комедія в 3 актах зі співками
(з побуту літників)

відзначає ся невичерпаним йовіальним гумором і жвавим діяльгом. Ся комедія збогачує знатно галерію типів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмисловість ситуацій і характерів розміщена рівномірно між мужиків і панів, і тому ся комедія надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедії упослідженім недотепом, але противно має нагоду посміятися ся трохи і з містових літників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної свідомости.

— Ціна 2 кор. —

Набути можна у накладчика С. Горука у Львові, пл. Домбровського ч. 1, і в книгарнях.

Товариство взаїмного кредиту.

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові (Ринок ч. 10)

приймає вклади до опроцентовани на 4 проц. і оплачує за вкладчиків податок рентний; для ошадження коштів поспалки можна присилати гроші чеками Щадинці поштової; вкладати може кождий, навіть і нечлени; на жаданє звертає ся вкладку кождог часу, навіть без виповідження (за ескотом).

ПОЗИЧКИ уділяє „Дністер“ своїм членам на 6 проц. сплату гіпотечних позичок розкладає ся до 15 літ; при 30 ратах 1/2 річних вивосить рата амортизаційна (на капітал і відсотки) 5%; до позичок вимагає ся першої гіпотeki або доброї поруки.

На парцеляцію і купно більших обшарів треба звертати ся за позичками до „Дністра“.

Членами можуть бути тільки члени обезпечені в „Дністрі“.

Чистий зиск розділяє ся межі членів яко дивіденди від уділів і на добродійні ціли. — До тепер уділив „Дністер“ на церкви, бурен, школи і т. д. 31.738 К.

Стан фондів Товар. кредитов. „Дністер“ 31/12 1904

Вкладки: 1.783.673 К.
Удїли членів: 133.117 К.
Ф. резервовий і ин.: 26.576 К.
Позички уділені: 1.616.402 К.
Цінні папери: 123.627 К.
Льокації: 169.456 К.
На рах. біжучім: 81.988 К.

Житку і паперці **СОКІЛ** можна набувати в „Сокільськїм Базарі“ у Львові і у всіх торговлях в краю.

Нова збірка

НОВЕЛЬ

Евгена Мандичевського

п. з. „СУДЬБА“

стоїть брош. 1 К 60 с., в седеє. оправі 2 К 10.
Замовляти в книгарні ім. Шевченка у Львові або у автора в Тернополі. (2—6)

Świat Słowiański.

Miesięcznik pod redakcją

D-ra Feliksa Koniecznego

poświęcony słowiaństwu i przeglądowi spraw słowiańskich, wychodzi z końcem każdego miesiąca w zeszytach 4-5 arkuszowych. Prenumerata całoroczna wraz z przesyłką pocztową wynosi 10 K, kwartalnie 2 K 50 h. Administracja w księgarni Gebethnera i Spółki w Krakowie.

За певну і добру льокацію поручаємо:

- 4 1/2 % листи гіпотечні
- 4 % листи гіпотечні
- 5 % листи гіпотечні преміювані
- 4 % листи Товариства кредитового земского
- 4 % і 4 1/2 % листи Банку краєвого
- 4 % позичку краєву
- 4 % облігації пропінацийні і всілякі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнішим курсі деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного

Всі календарі і часописи можна набувати в „Сокільськїм Базарі“

Розклад залізничних поїздів від 1. мая 1905. (Час середно-європейский).

о год.	Приходять до Львова (головний дворець):	о год.	Відходять зі Львова (головний дворець):
6:00	з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Хирова	6:15	до Іцкан, Яс. Потутор, Керезмезе, Чорткова
6:10	з Іцкан, Чорткова, Калуша, Керезмезе	6:30	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Гусятинна
7:20	з Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів	6:55	до Яворова
7:29	з Лавочного, Пешту, Борислава, Калуша	7:39	до Лавочного, Пешту, Калуша, Борислава
7:50	з Рави рускої, Сокала	8:25	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Праги,
8:05	з Станиславова, Жидачева	8:35	до Кракова, Відня, Праги, Осьвенціма
8:15	з Самбора, М. Ляборча, Сянока, Хирова	9:00	до Самбора, Хирова, Івонича, Н. Санча,
8:18	з Яворова	9:20	до Іцкан, Калуша, Потутор
8:50	з Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги	10:55	до Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів, Делятина, Заліщик
10:05	з Коломиї, Жидачева, Потутор, Керезмезе	11:10	до Белзця, Сокала, Любачева
10:35	з Ршєва, Лавочного, Калуша, Любачева	2:00	посп. до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Кошичинець, Чорткова, Заліщик, Гусятинна
11:45	з Ярослава, Стрия, Борислава	2:40	посп. Іцкан, Потутор, Калуша, Чорткова, Керезмезе
11:55	з Підволочиск, Гусятинна, Кошичинець, Козови	2:50	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Праги
1:30	посп. з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Н. Санча	3:55	до Лавочного, Дрогобича, Калуша
1:40	посп. з Іцкан, Чорткова, Калуша, Заліщик, Кін-	4:10	до Ршєва, Любачева, Хирова.
1:50	з Самбора, Ясла, Сянока, Івонича	4:20	до Самбора, Хирова, Сянока
2:30	посп. з Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів, Грмалова, Гусятинна, Кошичинець, Козови	5:50	до Коломиї, Жидачева,
3:45	з Стрия,	5:58	до Яворова
4:32	з Яворова	6:25	до Лавочного, Пешту, Хирова, Борислава, Калуша
5:00	з Сокала, Белзця, Любачева	6:35	до Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги,
5:25	з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Осьвенціма	7:30	до Рави рускої
5:45	з Іцкан, Жидачова, Калуша, Новоселанці	9:00	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів
8:40	посп. з Кракова, Відня, Берліна, Праги, Івонича	10:05	до Перемишля Хирова, Івонича
9:10	з Іцкан, Чорткова, Потутор, Керезмезе	10:49	до Іцкан, Чорткова, Заліщик, Делятина, Сучави
9:50	з Самбора, Хирова, Сянока, Ясла	10:55	до Самбора, Хирова, Закопаного
9:20	з Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги	11:00	до Кракова, Відня, Вроцлава, Варшави
10:20	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Кошичинець, Заліщик, Скали, Іваня п. пустого, Гусятинна	11:05	до Підволочиск
10:50	з Лавочного, Пешту, Калуша, Борислава,	Іваня п. Скали, Гусятинна, Потутор	
12:20	посп. з Іцкан, Яс. Царгорода, Жидачева, Заліщик	11:10	до Стрия, Дрогобича, Борислава
2:31	посп. з Кракова, Берліна, Варшави, Відня, Праги	12:45	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги
на дворець „Підзамче“			
7:00	з Підволочиск, Одеси, Бродів	2:51	посп. до Іцкан, Калуша
2:15	посп. з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів,	4:15	до Кракова, Відня, Вроцлава, Берліна, Праги,
5:15	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Заліщик, Потутор, Іваня п. пустого, Скали, Гусятинна, Грмалова	з двірця „Підзамче“	
10:02	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Кошичинець, Чорткова, Заліщик, Іваня п. Скали, Гусятинна	6:43	до Підволочиск, Бродів, Київ, Одеси, Гусятинна
ЗАМІТКА: Час середно-європейский рїкнїть ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейського = 12 год. 36 мин. часу львівського. — Нічні години від 6. вечер до 5:30 рано об'єднано рамками. — Звичайні білети їади як і всіякі инші білети, ілюстровані провідники, розклади їади і т. п. можна набувати в містовім бюрі ц. к. держ. залізниць, Пасаж Гавемана ч. 9.			